

มุมมองของทหารต่อนโยบายการปฏิรูปกองทัพ เพื่อการพัฒนาสังคมไทย*

THE PERPECTIVE OF THE SOLDIERS TOWARD THE MILITARY REFORM POLICYFOR THE DEVELOPMENT OF THAI SOCIETY

หัสพงษ์ พิมวัน

Hassapong Phimwan

ศิวัช ศรีโกคางกุล

Siwach Sripokangkul

วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

College of Local Administration, Khon Kaen University, Thailand

E-mail: hengnoi218@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามุมมองของทหาร ต่อนโยบายการปฏิรูปกองทัพ ได้แก่ 1) มุมมองทหารต่อนโยบายการยกเลิกการเกณฑ์ทหาร 2) มุมมองทหารต่อนโยบายการลดงบประมาณกองทัพ และ 3) มุมมองทหารต่อนโยบายการลดจำนวนนายทหารชั้นนายพล การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสำรวจตัวอย่างและสร้างคำถามเพื่อสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของทหารต่อนโยบายการปฏิรูปกองทัพ โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นทหารในค่ายทหารแห่งหนึ่งจำนวน 50 คน จำแนกเป็นนายทหารสัญญาบัตร นายทหารชั้นประทวน และพลทหาร วิธีการศึกษาใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกรวมทั้งการสังเกตพฤติกรรมและการสนทนาเฉพาะกลุ่ม และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ในรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

ประเด็นการยกเลิกการเกณฑ์ทหาร ทหารส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรยกเลิกและใช้การสมัครใจแทน แต่กองทัพต้องเพิ่มค่าตอบแทนและสวัสดิการเพื่อดึงดูดคนมาเป็นทหาร ประเด็นการลดงบประมาณกองทัพ ทหารส่วนใหญ่เห็นว่างบประมาณกองทัพไม่ควรลดลง และการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ใหม่ ๆ ยังมีความจำเป็น แต่ควรทำด้วยความโปร่งใส และประเด็นการลดจำนวนนายทหารชั้นนายพล ทหารส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าควรลดตำแหน่งนายพลให้เหลือเท่าที่มีความจำเป็น

อย่างไรก็ตามมุมมองของทหารต่อการปฏิรูปกองทัพทั้ง 3 ประเด็น ไม่ได้เป็นไปในแนวทางเดียวกันทั้งหมด กล่าวคือแม้มุมมองส่วนใหญ่จะเห็นไปในทางใดก็ตาม ก็ยังมีทหารบางส่วนที่เห็นต่างพร้อมกันมีเหตุผลที่ตรงรบบทุกเรื่องไป แสดงให้เห็นถึงความหลากหลายทาง

* Received 1 September 2019; Revised 18 September 2019; Accepted 20 September 2019

ความคิดของคนในกองทัพ ผลการศึกษานี้เป็นเพียงข้อมูลส่วนหนึ่งเท่านั้น การที่จะปฏิรูปกองทัพให้สำเร็จประโยชน์สูงสุดยังต้องอาศัยข้อมูลด้านอื่นให้ครบถ้วน

คำสำคัญ: นโยบาย, การปฏิรูปกองทัพ, การพัฒนาสังคมไทย

Abstract

This research purposed to study the perspective of the soldiers towards the military reform policy including 1) the perspective of the soldiers towards the abolish conscription 2) the perspective of the soldiers towards the reduction of the military budget and 3) the perspective of the soldiers towards the reduction of general levels. This qualitative study surveyed the samples and created the questions to ask their opinions and suggestions of soldiers towards the military reform policy. The target group was 50 soldiers in an army camp. The samples could be categorized into commissioned officers, non-commissioned officers, and private soldiers. The study applied the in-depth interview, observation, and focus group to collect data for content analysis.

According to the study

Most soldiers have a mutual agreement in the abolish conscription and the registration with willingness but the army must increase the remuneration and welfare to attract the soldiers. For the reduction of the army budget, most agree that the budget should not be reduced and new weapons and munitions because they are needed but the progress must be transparent. For the reduction of the general level, most of them agree that it should be.

On the other hand, in compliance with the perspective of soldiers towards the military reform in the 3 topics, all of their opinions are not in the same direction. In other words, even though most are in the mutual agreement, some soldiers will regard differently with good reason supported. It demonstrates the various views of people in the army. This study result is one of the information. The achievement of the military reform and the highest benefits still depend on more and other data.

Keywords: Policy, Military Reform, Thai Social Development

บทนำ

ทหาร หรือกองทัพ เป็นกลุ่มคนหรือองค์กร ที่มีบทบาทอยู่คู่กับรัฐหรือประเทศต่าง ๆ มาทุกยุคสมัย เรื่องราวทางประวัติศาสตร์การเมืองการปกครองจึงมีเรื่องของทหารเข้ามาเกี่ยวข้องเสมือนเป็นส่วนหนึ่งที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ มีนักวิชาการให้ความเห็นว่า กองทัพมีอำนาจและมีศักยภาพมากเกินไป อีกทั้งกองทัพใช้อำนาจนั้นในทางที่ไม่เป็นประชาธิปไตยและไม่อยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาล ในทางตรงกันข้ามรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งต้องเกรงใจกองทัพและไม่กล้ากระทำในสิ่งที่จะกระทบกระเทือนต่อกองทัพซึ่งอาจส่งผลต่อเสถียรภาพของรัฐบาล รัฐบาลต้องรักษาความสัมพันธ์กับกองทัพไว้และให้การสนับสนุนกองทัพในด้านต่าง ๆ ตามที่กองทัพต้องการ เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะไม่มีการรัฐประหารเกิดขึ้น

งบประมาณของกองทัพถูกตั้งข้อสงสัยว่ามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีซึ่งขัดแย้งกับความรู้สึกของสังคมที่ว่าสงครามสมัยใหม่ไม่ใช่สงครามที่จะต้องต่อสู้ด้วยอาวุธยุทธโธปกรณ์หรืออำนาจทางการทหารเหมือนแต่ก่อน หากแต่เป็นการต่อสู้ในมิติของเศรษฐกิจและเทคโนโลยี การเพิ่มงบประมาณของกองทัพจึงถูกมองว่าเป็นสิ่งที่ไม่มีความจำเป็น โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 จนถึงปี พ.ศ. 2561 งบประมาณของกระทรวงกลาโหมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี ในปี 2561 กระทรวงกลาโหมได้รับงบประมาณทั้งสิ้น 222,437 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 7.7 ของงบประมาณทั้งหมดและเพิ่มขึ้น 8,892 ล้านบาทจากปี 2560 มากเป็นอันดับ 5 ของกระทรวงทั้งหมด (Thaipublica, 2561)

ในช่วงปี พ.ศ.2556 – 2561 จำนวนทหารเกณฑ์ที่กองทัพต้องการ มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปีโดยปี 2561 กองทัพต้องการทหารเกณฑ์จำนวน 104,734 คน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีก่อนถึง 1,637 คน (ประชาไท, 2561) จำนวนทหารเกณฑ์ที่เพิ่มขึ้นเป็นสิ่งที่สังคมตั้งคำถามต่อกองทัพว่าเป็นเพราะเหตุผลใด เนื่องจากการบริหารประเทศในปัจจุบันต้องขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี แต่กองทัพกลับเพิ่มจำนวนทหารเกณฑ์ทั้งที่สถานการณ์ไม่มีการรบหรือการสงครามที่ต้องใช้กำลังทหารเป็นจำนวนมาก จำนวนทหารเกณฑ์ที่เพิ่มมากขึ้นย่อมส่งผลถึงงบประมาณแผ่นดินที่ต้องจัดสรรให้กองทัพมากขึ้นเช่นกัน (สุรชาติ บำรุงสุข, 2562)

นอกเหนือจากการเพิ่มจำนวนทหารเกณฑ์แล้วการจัดซื้ออาวุธยุทธโธปกรณ์ของกองทัพในห้วงที่ผ่านมา เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่ถูกตั้งคำถามและถูกโจมตีอย่างมากจากสังคม ในปี พ.ศ. 2558 กองทัพได้จัดซื้อรถถังและเรือตรวจการณ์จากประเทศจีนรวมมูลค่ากว่า 8,300 ล้านบาท ในปี พ.ศ. 2559 กองทัพจัดซื้อเฮลิคอปเตอร์จากประเทศรัสเซียและเรือตรวจการณ์ใกล้ฝั่งรวมมูลค่ากว่า 5,700 ล้านบาท และปี พ.ศ.2560 กองทัพเรือได้ลงนามสัญญาซื้อเรือดำน้ำจากประเทศจีนจำนวน 3 ลำ รวมมูลค่ากว่า 36,000 ล้านบาท และกองทัพอากาศได้จัดซื้อเครื่องบินขับไล่จากประเทศเกาหลีใต้มูลค่ากว่า 9,000 ล้านบาท (BBC, 2560) การจัดซื้ออาวุธ

ยุทธโธปกรณ์เป็นจำนวนมากของกองทัพถูกตั้งคำถามว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เนื่องจากเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในสภาวะฝืดเคือง มีประชาชนเดือดร้อนในเรื่องค่าครองชีพและความเป็นอยู่เป็นจำนวนมาก รัฐบาลควรใช้งบประมาณเพื่อพัฒนาหรือกระตุ้นเศรษฐกิจเพื่อความกินดีอยู่ดีของประชาชนรากหญ้า แต่กลับถูกนำไปใช้จัดซื้ออาวุธยุทธโธปกรณ์ของกองทัพซึ่งประชาชนไม่สามารถจับต้องได้ว่ามีประโยชน์อย่างไร ประกอบกับสถานการณ์ภัยคุกคามสมัยใหม่เปลี่ยนรูปแบบไปจากเดิม การจัดหาอาวุธยุทธโธปกรณ์ต่าง ๆ ของกองทัพที่ใช้งบประมาณมหาศาลจึงมักถูกตั้งคำถามจากสังคมมาโดยตลอด

ความโปร่งใสในการจัดซื้ออาวุธเป็นอีกหนึ่งประเด็นที่กองทัพถูกตั้งคำถามเนื่องจากโครงการจัดซื้อต่าง ๆ ส่วนมากจะเป็นเรื่องชั้นความลับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดุลยภาค ปรีชารัชช อาจารย์คณะศิลปศาสตรมหาวิทาลัยธรรมศาสตร์ ให้ความเห็นว่า กองทัพบกขาดการนำหลักธรรมาภิบาลมาเชื่อมโยงกับการบริหารความมั่นคง กล่าวคือทำอะไรที่จะทำให้การจัดซื้ออาวุธของกองทัพมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ และมีความชอบธรรมในสายตาประชาชน และทำอย่างไรที่จะทำให้เรื่องการจัดซื้ออาวุธที่ถูกมองว่าเป็นความลับของชาติจะมีการเปิดเผยข้อมูลในบางประเด็นเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากประชาชนมากขึ้น (มติชนออนไลน์, 2561) ทั้งนี้การจัดซื้ออาวุธแต่ละครั้งมักถูกมองว่าเป็นช่องทางของการทุจริตคอร์รัปชันหรือเป็นวิธีการแสวงหาผลประโยชน์ของผู้นำกองทัพ การตั้งคำถามเกี่ยวกับการทุจริตในการจัดซื้ออาวุธจึงถูก สะสมเรื่อยมา

ในการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2562 พรรคการเมืองต่าง ๆ ได้เสนอนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปกองทัพ สรุปรประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ การปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการเกณฑ์ทหาร การลดงบประมาณกองทัพ และการลดจำนวนนายทหารชั้นนายพลของกองทัพ (ไทยรัฐออนไลน์, 2562)

ประเด็นแรก การปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการเกณฑ์ทหารโดยการยกเลิกการเกณฑ์ทหารและใช้การรับสมัครแทน เป็นประเด็นที่มีการกล่าวถึงอย่างแพร่หลาย พรรคการเมืองหลายพรรคใช้ประเด็นนี้ในการหาเสียงเลือกตั้ง เหตุผลที่ใช้สนับสนุนนโยบายคือจำนวนทหารเกณฑ์มีมากเกินไปจนความจำเป็น ประกอบกับจำนวนผู้สมัครเป็นทหารในแต่ละปีมีความใกล้เคียงกับยอดที่กองทัพต้องการดังนั้นการจับสลากหรือการกะเกณฑ์เพื่อเป็นทหารจึงไม่มีความจำเป็น การที่กองทัพรับคนที่มีความเต็มใจและความพร้อมที่จะเป็นทหารอย่างแท้จริงย่อมส่งผลดีต่อกองทัพเพราะในการฝึกอบรมต่าง ๆ ผู้ที่สมัครใจมาเป็นทหารย่อมมีการเตรียมพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจซึ่งแตกต่างจากผู้ที่ถูกบังคับมาอย่างสิ้นเชิง ดังนั้นกองทัพควรรับสมัครผู้ที่มีความสมัครใจเป็นทหารเกณฑ์แทนวิธีการคัดเลือกโดยจับสลากใบดำใบแดงเหมือนที่ปฏิบัติอยู่

ประเด็นที่สอง การลดงบประมาณกองทัพ นโยบายพรรคอนาคตใหม่กล่าวว่าการลดกำลังพลของกองทัพลงและการจัดซื้ออาวุธอย่างเปิดเผยจะสามารถลดงบประมาณกองทัพลงได้

กว่า 50,000 ล้านบาทต่อปี ซึ่งงบประมาณกองทัพที่ลดลงนี้สามารถนำไปใช้เป็นรัฐสวัสดิการสำหรับประชาชนส่งผลให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้ พรรคเพื่อไทยมีนโยบายลดงบประมาณกองทัพร้อยละ 10 ต่อปีซึ่งจะได้งบประมาณ 20,000 ล้านบาท และสามารถนำไปตั้งกองทุนสำหรับนักธุรกิจรุ่นใหม่เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้ พรรคประชาธิปัตย์เห็นว่าควรตัดลดงบประมาณกองทัพโดยพิจารณาตามความจำเป็นของกองทัพเป็นหลัก พรรคเสรีรวมไทยกล่าวถึงการยุบหน่วยงานของกองทัพที่ไม่มีความจำเป็น เช่น กองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพน้อย และ ศาลทหาร ซึ่งจะส่งผลให้งบประมาณของกองทัพลดลงได้

ประเด็นที่สาม การลดจำนวนนายทหารชั้นนายพลของกองทัพ เป็นอีกประเด็นที่ถูกกล่าวถึง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อรรถสิทธิ์ เมืองอินทร์ อาจารย์คณะรัฐศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา ได้ให้ความเห็นว่า ประเทศสหรัฐอเมริกาซึ่งเป็นประเทศที่มีกองทัพขนาดใหญ่แต่มีจำนวนนายทหารชั้นนายพลไม่ถึง 1,000 นาย ซึ่งตรงข้ามกับกองทัพไทยที่มีชั้นนายพลเป็นจำนวนมากกว่า 1,500 นายและเกินกว่าครึ่งของนายพลเหล่านั้นไม่ได้มีตำแหน่งหรือหน้าที่รับผิดชอบที่ชัดเจน แต่เป็นเพียงตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิหรือที่ปรึกษาของกองทัพเท่านั้น (กานดา นาคน้อย, 2557)

นโยบายการปฏิรูปกองทัพนั้น มีผู้ได้แสดงทัศนะไว้หลากหลายทั้งที่เห็นสอดคล้องและที่เห็นว่าเป็นไปไม่ได้ เช่น ศาสตราจารย์ ดร.สุรชาติ บำรุงสุข อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ความเห็นว่า “ผู้นำทหารมีจินตนาการเหมือนยุคเก่า คืออยากมีกองทัพขนาดใหญ่ ทั้งที่คำตอบในโลกปัจจุบัน โจทย์ไม่ใช่ว่ามีหรือไม่มีสงครามโดยตรง เพราะถึงจะมีสงคราม มันก็ไม่อยู่ในรูปลักษณะแบบเดิม มองจากมุมมองของวิชาทหาร ขนาดกองทัพที่ใหญ่ต่างหากที่อ่อนแอ เพราะกำลังพลเยอะ คุณภาพอาจด้อยลง ” (Khanchai Damrongwan, 2560) ศาสตราจารย์ ดร.นิธิ เอียวศรีวงศ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ ได้ให้ความเห็นว่า “ทหารกองประจำการนั้นหากมองในทางเศรษฐกิจแล้วสิ้นเปลืองอย่างมากเพราะไม่ได้ผลิตอะไรเลย การมีทหารประจำการจำนวนมากจึงเป็นการบั่นทอนเศรษฐกิจของประเทศ ยิ่งในประเทศที่เกิดลดลงอย่างมากเช่นประเทศไทย ถ้ามีทหารกองประจำการมากก็ยิ่งบั่นทอนเศรษฐกิจขึ้นไปอีกเพราะแย่งชิงเอากำลังแรงงานที่ขาดแคลนจากตลาดไป ” (นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2562) ในขณะที่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ วันวิชาติ บุญโปร่ง อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต และ รองศาสตราจารย์ ดร.ยุทธพร อิศรชัย อาจารย์สาขาวิชารัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ได้ให้ความเห็นไปในทางเดียวกันว่า นโยบายการปฏิรูปกองทัพที่พรรคการเมืองต่าง ๆ นำเสนอนั้นเป็นเพียงวาทกรรมก่อนการเลือกตั้งเท่านั้น ไม่สามารถปฏิบัติได้จริงเนื่องจากโครงสร้างภายในกองทัพเป็นเรื่องสลับซับซ้อน และรัฐบาลที่ผ่านมาไม่เคยปฏิรูปกองทัพได้ (ThaiPBS, 2562)

นโยบายการปฏิรูปกองทัพ เป็นเรื่องที่มีการกล่าวถึงอย่างแพร่หลายซึ่งมีทั้งคนที่มี ความเห็นพ้องกันและมีคนที่เห็นด้วยเพียงบางประเด็น ในขณะที่เดียวกันก็มีบางคนที่เห็นว่าเป็น เรื่องเพื่อฝัน ทั้งนี้มุมมองจากบุคคลอีกกลุ่มหนึ่งที่ถือว่าสำคัญมากเพราะมีส่วนเกี่ยวข้องกับ นโยบายนี้โดยตรง นั่นคือ บุคลากรในกองทัพ หรือทหาร ดังสุภาชาติไทยที่ว่า ปลุกเร้าตามใจผู้ อยู่ ปลุกอุ้มตามใจผู้นอน ซึ่งหมายความว่า จะทำอะไรให้ผู้อื่นนั้น ต้องถามความต้องการหรือ ความเห็นชอบจากผู้ที่ได้รับประโยชน์โดยตรงเสียก่อน ไม่ควรใช้ความคิดของตนเป็นหลัก ทั้งนี้ มิได้หมายความว่า การถามความเห็นคนในกองทัพเพื่อที่จะได้ทำตามหรือไม่ทำตามอย่างใด อย่างหนึ่ง แต่ควรต้องมีการถามความเห็นเพื่อเป็นการศึกษาให้รอบด้านให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เป็นจริงมากที่สุดและเกิดผลดีต่อส่วนรวมมากที่สุด ตัวอย่างหนึ่งคือการปฏิรูปตำรวจที่รัฐบาล คสช.ได้ดำเนินการนั้น ได้ตั้งคณะกรรมการหลายชุดเป็นคณะทำงาน นอกจากการปฏิรูปจะไม่ สำเร็จเป็นรูปธรรมแล้ว ยังถูกโจมตีจากข้าราชการตำรวจว่า ตำรวจไม่ได้มีส่วนร่วมในการปฏิรูป ดังกล่าว ทั้งที่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง อนึ่งเมื่อคนที่ปฏิรูปตำรวจไม่ใช่ตำรวจจะเข้าใจบริบท ของตำรวจได้อย่างไร ทั้งนี้จึงเป็นที่มาของผู้ศึกษาที่ต้องการทราบข้อมูลมุมมองของข้าราชการ ทหารว่ามีความเห็นอย่างไรบ้างในนโยบายการปฏิรูปกองทัพ ซึ่งอาจมีมุมมองหรือประเด็นที่ แตกต่างจากที่สื่อได้นำเสนอ ทั้งนี้ข้อมูลดังกล่าวอาจเป็นประโยชน์ในการพัฒนาหรือปรับปรุง กองทัพในอนาคต รวมทั้งข้อมูลดังกล่าวอาจจะมีส่วนช่วยเติมเต็มนโยบายการปฏิรูปกองทัพให้ มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามุมมองของทหารที่มีต่อนโยบายการยกเลิกการเกณฑ์ทหาร
2. เพื่อศึกษามุมมองของทหารที่มีต่อนโยบายการลดงบประมาณกองทัพ
3. เพื่อศึกษามุมมองของทหารที่มีต่อนโยบายการลดจำนวนนายทหารชั้นนายพล

วิธีดำเนินการวิจัย

1. วิธีการศึกษา

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสนทนาเฉพาะกลุ่ม (Focus Group Discussion) สอบถามมุมมองความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะของทหารต่อนโยบายการปฏิรูปกองทัพซึ่งมีสาระสำคัญ 3 เรื่อง ได้แก่ การยกเลิก การเกณฑ์ทหาร การลดงบประมาณกองทัพ และการลดจำนวนนายทหารชั้นนายพล

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการศึกษาคือทหารในค่ายทหารแห่งหนึ่ง จำนวน 50 นาย ใช้การคัดเลือกแบบสุ่มตามชั้นยศ แบ่งเป็น นายทหารชั้นสัญญาบัตรชั้นยศ ร้อยตรี ถึง พันเอก

จำนวน 10 นาย นายทหารชั้นประทวนชั้นยศ สิบตรี ถึง จ่าสิบเอก จำนวน 15 นาย และ พลทหาร จำนวน 20 นาย และใช้การคัดเลือกแบบเจาะจงจำนวน 5 นายในการสนทนากลุ่ม

3. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

ผู้ศึกษาได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยศึกษาแนวคิดทฤษฎีรวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น แนวคิดการปฏิรูปกองทัพ แนวคิดการยกเลิกการเกณฑ์ทหาร แนวคิดการลดงบประมาณกองทัพ และแนวคิดการลดจำนวนนายทหารชั้นนายพล โดยมีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ 2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ และ 3) การสนทนากลุ่ม

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลโดยตรง ก่อนการสัมภาษณ์ผู้ศึกษาได้อธิบายข้อมูลโดยละเอียดเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลมีความเข้าใจครบถ้วนและสามารถตอบคำถามการสัมภาษณ์ให้ตรงกับความจริงมากที่สุด นอกจากนี้มีการบันทึกเทปและถ่ายภาพระหว่างการสัมภาษณ์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตามชนิดและเทคนิคการวิจัย ได้แก่ **ขั้นตอนที่ 1** การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม ใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยายอธิบายและพรรณนาความ วิเคราะห์ลักษณะปัญหาจากเอกสาร จากการสัมภาษณ์ และจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบด้วย

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลการสนทนากลุ่มเฉพาะ ผู้วิจัยจะใช้วิธีการตีความหมายในรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหา ซึ่งจะกระทำไปพร้อม ๆ กันตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้จากการบันทึกข้อมูล การถอดเทปสัมภาษณ์ รวมไปถึงภาพถ่ายในแต่ละครั้ง จัดหมวดหมู่ว่าครบถ้วนเพียงพอและเหมาะสมแก่การนำไปวิเคราะห์และสังเคราะห์สรุปผลและอภิปรายผลจนสมบูรณ์

ผลการศึกษา

ผลการศึกษา มุมมองของทหารต่อนโยบายการปฏิรูปกองทัพ สามารถแยกเป็นประเด็นได้ดังนี้

1. มุมมองของทหารต่อการยกเลิกการเกณฑ์ทหาร

ผลการศึกษาพบว่า ทหารส่วนใหญ่ที่ถูกสัมภาษณ์มีความเห็นด้วยกับวิธีการยกเลิกการเกณฑ์ทหารและเสนอแนะให้เปลี่ยนเป็นใช้วิธีการสมัครใจ โดยมีเงื่อนไขว่ากองทัพต้องเพิ่มสวัสดิการหรือค่าตอบแทนต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมเพื่อเป็นการดึงดูดคนมาเป็นทหาร รวมทั้งเป็นการตอบแทนคนที่เสียสละเวลา 2 ปีเพื่อเป็นทหาร เหตุผลที่เสนอแนะให้ยกเลิกการเกณฑ์

ทหารและให้ใช้วิธีการสมัครใจแทน เนื่องจาก ที่ผ่านมามีทหารเกณฑ์ส่วนหนึ่งไม่มีความพร้อม แต่จำใจต้องเข้ามาเป็นทหารเพราะถูกคัดเลือกโดยการจับสลากได้ใบแดง เช่น มีภาระต้องดูแล บุพการีที่ชราภาพ มีภาระต้องดูแลภรรยาและบุตร มีภาระต้องทำงานและเป็นเสาหลักของ ครอบครัว มีภาระทางการศึกษาที่ยังไม่สำเร็จการศึกษา เป็นต้น เมื่อทหารเกณฑ์ไม่มีความ พร้อมตั้งแต่แรก ย่อมต้องมีความวิตกกังวลกับปัญหาต่าง ๆ อันส่งผลถึงประสิทธิภาพในการฝึก ศึกษาของทหาร ในขณะที่เดียวกันอาจส่งผลถึงปัญหาครอบครัวหรือปัญหาสังคมตามมาด้วย เนื่องจากภาระหน้าที่ที่ทหารเหล่านั้นเคยปฏิบัติถูกทิ้งช่วงไป

สำหรับประเด็นที่ว่า ถ้ามีคนสมัครใจเป็นทหารจำนวนน้อยมาก จนกองทัพไม่สามารถ ปฏิบัติภารกิจได้จะแก้ไขอย่างไร ? ทหารส่วนมากให้ข้อเสนอแนะไปในทางเดียวกันว่า กองทัพ จะต้องจัดสวัสดิการหรือค่าตอบแทนต่าง ๆ ให้มีความเหมาะสมและเพียงพอที่จะสามารถดึงดูดใจคนให้สมัครเป็นทหาร เช่น เงินเดือนต้องมากเพียงพอที่จะสามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้เพื่อ ชดเชยในห้วงที่ต้องเป็นทหาร รวมทั้งกองทัพต้องจัดสวัสดิการการรักษาพยาบาลที่ครอบคลุมถึง บุคคลในครอบครัวของพลทหารให้เสมือนสิทธิของข้าราชการทั่วไป ในข้อเท็จจริงปัจจุบัน ค่าตอบแทนของพลทหารรวมเงินเดือนเบี้ยเลี้ยง ประมาณ 10,000 บาทต่อเดือนนั้นถือว่าน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับค่าครองชีพ และเงินค่าตอบแทนนั้นส่วนหนึ่งอยู่ในรูปของค่าอาหาร 3 มื้อที่ พลทหารรับประทาน เมื่อรวมรายการหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้ว จึงเหลือเงินไม่มากในแต่ละเดือน ซึ่งไม่เพียงพอที่จะจุนเจือครอบครัวของทหารได้ ดังนั้นการสร้างสวัสดิการหรือค่าตอบแทนให้ เหมาะสมมากพอ จะเป็นวิธีที่จะดึงดูดใจคนให้เข้ามาเป็นทหาร และยังเป็นวิธีการที่กองทัพจะ สามารถคัดเลือกทหารที่มีคุณภาพได้จากคนทั้งหมดที่เข้ามาสมัคร แตกต่างจากปัจจุบันที่ใช้การ บังคับจับใบดำใบแดงซึ่งแม้จะได้จำนวนคนมากเพียงพอแต่ไม่สามารถคัดคุณภาพได้

อย่างไรก็ตาม ยังคงมีทหารบางส่วนที่เห็นว่าวิธีการเกณฑ์ทหารในปัจจุบันมีความ เหมาะสมแล้ว โดยมีเหตุผลสนับสนุนจากการที่ผู้ให้สัมภาษณ์มีประสบการณ์ในการฝึกทหาร เกณฑ์มาหลายปีแล้วพบว่า ทหารที่สมัครใจเข้ามามีคุณภาพต่ำกว่าทหารที่เข้ามาโดยวิธีการจับ ใบดำใบแดง โดยมีตัวชี้วัดจากการฝึกและผลการตรวจสอบการฝึก นอกจากนี้ยังมีทหารที่ให้ เหตุผลอื่นสนับสนุน เช่น การเกณฑ์ทหารแบบเดิมเป็นวิธีการจัดระเบียบสังคมได้ในระดับหนึ่ง เพราะจากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่า หลายคนเคยมีพฤติกรรมไม่ดีมาก่อน แล้วสามารถ เปลี่ยนแปลงตัวเองไปในทางที่ดีได้โดยการเข้ามาฝึกทหาร เป็นต้น

2. มุมมองของทหารต่อการลดงบประมาณกองทัพ

ผลการศึกษาพบว่า ทหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่างบประมาณกองทัพยังคงมีความ จำเป็นที่จะคงไว้ และการเตรียมความพร้อมทางด้านอาวุธยุทโธปกรณ์และกำลังพลเป็นสิ่งที่มีความ จำเป็น เพราะความมั่นคงทางทหารมีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าด้านอื่น อนึ่งแม้ว่า สถานการณ์ภัยคุกคามจะเปลี่ยนรูปแบบไป แต่ไม่มีสิ่งใดยืนยันได้ว่าภัยคุกคามทางการทหารจะ

ไม่เกิดขึ้น โดยให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่าการลดงบประมาณของกองทัพไม่ใช่วิธีการที่ดีที่สุด แต่สิ่งสำคัญคือกองทัพต้องใช้จ่ายงบประมาณให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และมีความโปร่งใสตรวจสอบได้ ทั้งนี้สาเหตุหนึ่งที่มีการเรียกร้องให้ลดงบประมาณกองทัพคือการที่กองทัพถูกมองว่ามีผลประโยชน์แอบแฝงในการจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ประกอบกับการใช้งบประมาณของกองทัพถูกมองว่าไม่มีความโปร่งใส ดังนั้นกองทัพควรแก้ปัญหาให้ตรงจุด โดยการบริหารงบประมาณให้มีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ รวมทั้งชี้แจงเหตุผลให้สังคมเข้าใจและยอมรับในการตัดสินใจใช้งบประมาณจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ แต่ละครึ่ง เพราะที่ผ่านมากองทัพจะดำเนินการในลักษณะที่เป็นความลับทำให้เกิดข้อกังขาและสังคมตั้งคำถามมาโดยตลอด อนึ่ง การเพิ่มขึ้นของงบประมาณกองทัพก็สอดคล้องกับการเพิ่มขึ้นของ GDP ของประเทศ ส่งผลให้ทุกกระทรวงได้รับการจัดสรรงบประมาณเพิ่มขึ้น ผู้กำหนดนโยบายไม่ควรเพ่งเล็งที่กองทัพแต่ฝ่ายเดียว ดังคำสัมภาษณ์ของทหารชั้นประทวนนายหนึ่งความว่า “คนที่ตั้งประเด็นนี้ขึ้นมาเขาน่าจะไม่เข้าใจบทบาทของกองทัพนะครับ เพราะใครจะบอกได้ว่าสงครามจะเกิดขึ้นตอนไหน ถ้าไม่เตรียมการไว้ก่อนเราก็ป้องกันประเทศไม่ได้แน่ ๆ ดูตัวอย่างปืนใหญ่ที่หน่วยเราใช้อยู่ตอนนี้ก็ใช้มา เกือบ 70 ปีแล้วตอนนี้ก็ยังใช้ของเดิมอยู่ ถ้าลดงบลงอีกเราก็ยิ่งจะแย่ไปใหญ่” และคำสัมภาษณ์ของนายทหารสัญญาบัตรคนหนึ่งว่า “ผมว่าไม่ต้องลดงบหรอกครับเพราะทุกวันนี้ก็แทบจะไม่พออยู่แล้ว สำคัญคือเราต้องใช้งบให้โปร่งใสต่างหากที่สังคมต้องการ” นอกจากนี้ยังมีเหตุผลอื่นที่สนับสนุนการไม่ลดงบประมาณกองทัพ เช่น อาจส่งผลกระทบต่อสวัสดิการของทหารชั้นผู้น้อย อาจทำให้กองทัพเกิดความผิดเคืองงบประมาณในการปฏิบัติการโดยเฉพาะอย่างยิ่งภารกิจเร่งด่วนที่เกี่ยวข้องกับการช่วยเหลือประชาชน เป็นต้น

ทหารบางนายให้ความเห็นที่น่าสนใจว่า กองทัพควรนำงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมาพัฒนาระบบการศึกษาวิจัยและสร้างนวัตกรรมของกองทัพเอง เพื่อลดภาระค่าใช้จ่ายในการที่จะจัดซื้ออาวุธและยุทโธปกรณ์จากต่างประเทศ แม้ว่าในปัจจุบันกองทัพพยายามสร้างนวัตกรรมขึ้นเอง เช่น การต่อเรือรบ การพัฒนาโรงงานผลิตอาวุธต่าง ๆ แต่ถือว่ามีจำนวนน้อยมากเมื่อเทียบกับของที่จัดซื้อจากต่างประเทศ

อย่างไรก็ตามมีทหารส่วนหนึ่งที่ให้ข้อเสนอแนะว่า ถ้าหากจำเป็นที่จะต้องลดงบประมาณกองทัพ ควรลดในส่วนที่ไม่กระทบกับรายจ่ายประจำ เช่น เงินเดือน หรือค่าตอบแทน ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงาน ควรลดงบประมาณในส่วนอื่นแทน

3. มุมมองของทหารต่อการลดจำนวนนายทหารชั้นนายพล

ผลการศึกษาพบว่า ทหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่านายทหารชั้นนายพลของกองทัพไทยมีมากเกินไปจนจำเป็น สมควรควรลดจำนวนลงให้สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งตำแหน่งที่ไม่ได้มีหน้าที่รับผิดชอบหลักควรยกเลิก เช่น ตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ และ

ตำแหน่งที่ปรึกษา ส่วนตำแหน่งที่สำคัญที่มีหน้าที่รับผิดชอบควรคงไว้ เช่น ผู้บัญชาการเหล่าทัพ เจ้ากรมต่าง ๆ แม่ทัพภาค ผู้บัญชาการหน่วยกำลังรบ และผู้บัญชาการหน่วยสนับสนุนการรบ เป็นต้น ทั้งนี้การลดตำแหน่งที่ไม่จำเป็นลงเป็นการช่วยลดงบประมาณในส่วนของค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดการลดงบประมาณกองทัพด้วย อีกทั้งยังเป็นการเสริมภาพลักษณ์กองทัพให้ดีขึ้นในแง่ของการบริหารจัดการบุคลากร ดังตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของทหาร 3 คนดังนี้

คนที่ 1 กล่าวว่า

“สมควรลดลงครับ เพราะกองทัพเราไม่ได้ใหญ่มาก จะมีนายพลอะไรมากมาย บางคนก็มีแต่ยศไม่ได้รับผิดชอบงานอะไรเลย”

คนที่ 2 กล่าวว่า

“ควรลดลงครับภาพลักษณ์ของกองทัพจะได้ดีขึ้น เพราะมีนายพลมากเกินไป มันดูไม่ขลังไม่ศักดิ์สิทธิ์ ดูในศึก บก.ทบ.เดินสวนกันไปมามีแต่นายพลทั้งนั้น”

คนที่ 3 กล่าวว่า

“ควรลดครับ นายพลมากก็ต้องจ่ายเงินเดือนมาก ลดลงบ้างก็ดี ไม่จำเป็นต้องเป็นนายพลกันทุกคน พอไม่มีตำแหน่งก็เกษียณยศพันเอก ไม่เห็นจะเสียหายตรงไหน แต่ตอนนี้เขาจะให้กันก่อนเกษียณเป็นนายพลกันหมดเพื่อมาก”

อย่างไรก็ตาม มีคนที่เห็นต่างอยู่บ้าง คือเห็นว่าไม่ควรลดจำนวนนายพลชั้นนายพล โดยให้เหตุผลว่าเพื่อเป็นการตอบแทนผู้ที่รับราชการทหารมาทั้งชีวิต สมควรที่จะได้รับการแต่งตั้งเป็นนายพลเพื่อเป็นเกียรติ อนึ่ง ตำแหน่งนายพลไม่ได้อยู่ถาวร กล่าวคือเมื่อเกษียณอายุราชการตำแหน่งนั้นก็หมดไป อีกทั้งกระทรวงกลาโหมก็ตระหนักถึงปัญหาดังกล่าวและได้วางแผนการปรับลดตำแหน่งที่ไม่มีความจำเป็นลงและในอนาคตคาดว่าตำแหน่งนายพลจะลดลงร้อยละ 50 ซึ่งเป็นไปตามที่ พลโทคงชีพ ตันตระวาณิชย์ โฆษกกระทรวงกลาโหม ได้กล่าวถึงมติของสภากลาโหมเพื่อรองรับยุทธศาสตร์ 20 ปี เพื่อลดปัญหาความคับคั่งของกำลังพลที่มีชั้นยศสูงในตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ทรงคุณวุฒิพิเศษ และนายทหารปฏิบัติการ โดยจะเริ่มดำเนินการปรับลดตำแหน่งดังกล่าวลงร้อยละ 2.5 ต่อปี จะส่งผลให้ในปี 2571 กำลังพลชั้นยศดังกล่าวจะเหลือเพียงร้อยละ 50 โครงการดังกล่าวกระทรวงกลาโหมได้เริ่มดำเนินการมาตั้งแต่ปี 2551 (MGR Online, 2559)จากเรื่องดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ากองทัพมีความตระหนักต่อปัญหาการมีนายพลมากเกินไป และได้วางแผนระยะยาวเพื่อแก้ปัญหาปัญหาดังกล่าวไว้แล้ว

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาหม่อมมองของทหารต่อนโยบายการปฏิรูปกองทัพต่อ 3 ประเด็นดังกล่าวไปแล้วนั้นประเด็นการยกเลิกการเกณฑ์ทหารซึ่งทหารส่วนใหญ่เห็นด้วย แสดงให้เห็นว่า

ทหารมีความตระหนักถึงวิธีการเกณฑ์ทหารในปัจจุบันว่าเป็นสิ่งที่ต้องปรับปรุง และแสดงให้เห็นว่าทหารตระหนักในเรื่องสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นสิ่งที่กระแสโลกในปัจจุบันให้ความสำคัญ การคัดเลือกทหารแบบที่ใช้อยู่ปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติรับราชการทหาร พ.ศ.2497 ซึ่งกองทัพยึดถือปฏิบัติตาม พ.ร.บ.นี้มาโดยตลอด อาจมีบางประเด็นที่ขัดกับปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติซึ่งแม้ว่าปฏิญญาฉบับดังกล่าวจะไม่ใช่นิติสัญญาระหว่างประเทศแต่ก็จัดเป็นกฎหมายจารีตระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชนที่สำคัญ ซึ่งประเทศต่างๆ จำต้องเคารพต่อหลักการ การที่บริบททางสังคมเปลี่ยนแปลงไป อาจจะมีวิธีที่ดีและเหมาะสมกว่านี้ในการคัดเลือกทหาร รองศาสตราจารย์ ดร.ศิวัช ศรีโภคางกุล อาจารย์วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น และ เทอดศักดิ์ ไปจันทิก อาจารย์คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ ได้เขียนบทความเรื่อง “การเกณฑ์ทหารกับการทรมานและการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อทหารเกณฑ์ในประเทศไทย : บทวิเคราะห์จากมุมมองหนังสือรัฐศาสตร์ไม่ฆ่า” ได้กล่าวถึงปัญหาในด้านต่าง ๆ ของการเกณฑ์ทหารในประเทศไทย เช่น การทุจริตเพื่อจะไม่ต้องมาเป็นทหาร การละเมิดสิทธิในการนำเสนอข่าวดูสาวประเภทสองที่ไปเกณฑ์ทหาร การสูญเสียงบประมาณจำนวนมากในการตั้งคณะกรรมการคัดเลือกทหาร การสูญเสียงบประมาณจำนวนมากเพื่อเป็นค่าตอบแทนแก่ทหารเกณฑ์ในแต่ละปี การที่ทหารเกณฑ์ถูกกระทำความรุนแรงจนถึงแก่ชีวิต การละเมิดสิทธิของทหารเกณฑ์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังได้กล่าวถึงคุณูปการของการยกเลิกการเกณฑ์ทหารจำนวน 7 ประการ ได้แก่ ประการแรก เป็นการแสดงออกถึงความตระหนักต่อเรื่องสิทธิมนุษยชนเนื่องจากการเกณฑ์ทหารเป็นการใช้อำนาจรัฐบังคับให้คนมาเป็นทหาร ประการที่สอง เป็นการส่งเสริมประชาธิปไตยและลดบทบาทของกองทัพประการที่สาม เป็นการลดการสูญเสียทางเศรษฐกิจเนื่องจากรัฐต้องใช้งบประมาณจำนวนมากเป็นค่าตอบแทนและค่าบริหารจัดการทหารเกณฑ์ในแต่ละปี ประการที่สี่ เป็นการส่งเสริมทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพเพราะเมื่อไม่ต้องมาเป็นทหารเกณฑ์บุคคลเหล่านั้นสามารถศึกษาหาความรู้ให้เชี่ยวชาญหรือสามารถประกอบอาชีพต่าง ๆ ตามแนวทางที่ตนถนัดโดยไม่ต้องหยุดชะงักงั้น ประการที่ห้า คนที่ต้องมาเกณฑ์ทหารไม่ต้องประสบสภาวะความเครียดหรือความกดดันทางจิตใจ และประการสุดท้าย กองทัพไม่ต้องแบกรับความเสี่ยงที่จะได้กำลังพลทหารที่ไม่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจเนื่องจากการเกณฑ์คนเข้ามาโดยไม่สมัครใจ ย่อมขาดแรงจูงใจในการฝึกศึกษาต่าง ๆ และส่งผลต่อการปฏิบัติงานของกองทัพ (ศิวัช ศรีโภคางกุล และ เทอดศักดิ์ ไปจันทิก, 2560)

สิ่งที่ต้องให้ความสำคัญมากคือการดึงดูดคนมาเป็นทหารโดยความสมัครใจซึ่งวิธีการที่ถูกเสนอมากที่สุดคือการเพิ่มสวัสดิการและค่าตอบแทน ข้อเสนอแนะดังกล่าวสอดคล้องกับรูปแบบการปฏิบัติของประเทศมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา ที่คัดเลือกทหารโดยความสมัครใจโดยผู้ที่สมัครเป็นทหารจะได้รับสวัสดิการและค่าตอบแทนอย่างดี รวมทั้งได้รับยกย่องว่าเป็น

ผู้มีเกียรติส่งผลให้มีคนสมัครเข้ากองทัพสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมากจนต้องมีการคัดออกเป็นผลให้เกิดกองทัพที่เข้มแข็ง

ประเด็นการลดงบประมาณกองทัพ ทหารส่วนใหญ่มีความเห็นว่าจะไม่ควรลด โดยเหตุผลหลักคือว่าด้วยความมั่นคง ซึ่งจะต้องมีการเตรียมกองทัพให้พร้อมต่อสถานการณ์ที่ไม่อาจคาดเดาได้ในอนาคต การที่ทหารส่วนใหญ่เห็นเช่นนี้ ถือว่าไม่ใช่สิ่งที่เกินความคาดหมาย เพราะทหารทุกคนล้วนผ่านกระบวนการปลูกฝังขัดเกลาให้มีความตระหนักถึงเรื่องความมั่นคงของชาติด้านการทหารมาเป็นอันดับแรก การลดงบประมาณย่อมส่งผลถึงความรู้สึกของคนในกองทัพว่าตนจะได้รับผลกระทบไปด้วย ทั้งในมิติของงานในหน้าที่ และมิติของค่าตอบแทนและสวัสดิการ ซึ่งความเห็นดังกล่าวสอดคล้องกับความเห็นของ คุณหญิงสุภารัตน์ เกยุราพันธุ์ อดีตรัฐมนตรี และ อดีตรัฐมนตรี ให้ความเห็นเกี่ยวกับการลดงบประมาณกองทัพว่า การลดงบประมาณกองทัพสามารถทำได้โดยไม่กระทบต่อสวัสดิการของทหาร เพราะงบประมาณส่วนที่ลดลงนั้นอยู่ในส่วนของงบจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ ซึ่งในยุคปัจจุบันไม่มีความจำเป็นที่ต้องซื้ออาวุธจำนวนมาก เพราะภัยคุกคามได้เปลี่ยนไป อีกทั้งงบที่ลดลงนั้นสามารถนำไปพัฒนาเศรษฐกิจได้ (สุภารัตน์ ยืนยง, 2562) ในขณะเดียวกันการที่ทหารส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่ากองทัพควรมีการเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้างอาวุธยุทโธปกรณ์ต่าง ๆ ให้มีความโปร่งใส แสดงให้เห็นว่าคนในกองทัพตระหนักถึงหลักธรรมาภิบาล และตระหนักถึงความรู้สึกที่สังคมมีต่อกองทัพในเรื่องของความไม่โปร่งใส อันเป็นที่มาของนโยบายการลดงบประมาณกองทัพ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ศาสตราจารย์ สุรชาติ บำรุงสุข ที่กล่าวว่า การจัดซื้ออาวุธยุทโธปกรณ์ที่ไม่โปร่งใสคือภาพสะท้อนปัญหา “ธรรมาภิบาลความมั่นคง” (สุรชาติ บำรุงสุข, 2562)

ประเด็นการลดจำนวนนายทหารชั้นนายพล ซึ่งทหารส่วนใหญ่เห็นว่าควรลด แสดงให้เห็นว่าทหารในกองทัพต่างตระหนักถึงปัญหาที่กองทัพมีจำนวนนายพลมากเกินไป ซึ่งส่งผลต่อความน่าเชื่อถือทั้งจากบุคคลนอกกองทัพและส่งผลต่อความน่าเชื่อถือของทัพต่างประเทศด้วย ซึ่งแนวคิดการลดจำนวนนายพลสอดคล้องกับความเห็นของ กานดา นาคน้อย นักวิชาการจากมหาวิทยาลัยคอนเนตทิคัต ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่กล่าวว่าจำนวนนายพลไทยมีมากกว่าจำนวนศาสตราจารย์ในมหาวิทยาลัย ซึ่งนายพลจำนวนมากนั้นได้รับสวัสดิการต่าง ๆ เช่น ค่าตอบแทน ค่าเดินทาง เบี้ยเลี้ยง ซึ่งงบประมาณเหล่านี้อาจจะสูงกว่าวงบวักวิจัยของประเทศไทยก็เป็นได้ ดังนั้นในการปฏิรูปกองทัพสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งคือการลดจำนวนนายพลของไทยลงให้สอดคล้องและเหมาะสมกับปริมาณงาน ในส่วนนายพลที่ไม่ได้มีงานรับผิดชอบควรได้รับการปลดออกจากกองทัพ (กานดา นาคน้อย, 2557)

สรุป

จากการศึกษาเรื่อง มุมมองของทหารต่อนโยบายการปฏิรูปกองทัพทั้งสามประเด็น ทหารส่วนใหญ่เห็นด้วยกับนโยบาย 2 ประเด็น คือ การยกเลิกการเกณฑ์ทหารและใช้การสมัครใจแทน และการลดจำนวนนายทหารชั้นนายพลให้สอดคล้องกับภารกิจของกองทัพ ส่วนประเด็นที่ทหารส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วยคือการลดงบประมาณกองทัพ อย่างไรก็ตาม มุมมองของทหารต่อทั้ง 3 ประเด็นนั้น ไม่ได้เป็นเอกฉันท์ถึงร้อยละ 100 กล่าวคือ ในแต่ละประเด็นแม้จะมีคนส่วนใหญ่เห็นอย่างไร ก็ยังมีคนที่เห็นต่างพร้อมเหตุผลที่ฟังได้เสมอ แสดงให้เห็นถึงการมีความหลากหลายทางความคิดของคนในกองทัพ และการแสดงมุมมองผ่านการสัมภาษณ์จะมีการให้เหตุผลรองรับประกอบความเห็นและมีข้อเสนอแนะในแต่ละประเด็น เช่น กรณีการเสนอให้คัดเลือกทหารด้วยความสมัครใจ แต่ก็มีเงื่อนไขว่ากองทัพต้องจัดสวัสดิการที่เพียงพอ เพื่อให้คนสามารถเป็นทหารโดยที่ตนเองและครอบครัวไม่เดือดร้อน การเสนอให้คงงบประมาณกองทัพไว้แต่ถ้าจำเป็นต้องลดควรลดในส่วนอื่นที่ไม่เกี่ยวกับสวัสดิการเพื่อไม่ให้ส่งผลกระทบต่อผู้ปฏิบัติงาน และการเสนอให้ลดจำนวนนายพลลงเฉพาะในส่วนที่ไม่มีหน้าที่สำคัญ แต่ตำแหน่งที่สำคัญก็ให้คงไว้ เป็นต้น

ผลการศึกษามุมมองของทหารต่อนโยบายการปฏิรูปกองทัพนี้ เป็นเพียงข้อมูลชุดหนึ่งเท่านั้น การที่จะปฏิรูปกองทัพให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ยังคงต้องอาศัยข้อมูลด้านอื่น ๆ ประกอบกันให้ครบถ้วน แต่อย่างไรก็ดีผู้ศึกษาเชื่อว่าผลการศึกษานี้ สามารถสะท้อนมุมมองของทหารต่อการปฏิรูปกองทัพได้ในระดับหนึ่งซึ่งสามารถเติมเต็มส่วนที่ขาดให้แก่ผู้กำหนดนโยบายได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายต่อผู้มีอำนาจ นโยบายการปฏิรูปกองทัพเป็นเรื่องใหญ่ที่มีความสำคัญและส่งผลกระทบในวงกว้าง และรัฐบาลที่ผ่านมาไม่เคยทำได้สำเร็จ ผู้ศึกษาเห็นว่าถ้ารัฐบาลจะทำการจริงจังควรมีการเปิดเวทีให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้แลกเปลี่ยนข้อมูลซึ่งกันและกัน เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ต่างจากปัจจุบันที่แต่ละฝ่ายให้ข้อมูลผ่านสื่อทั้งสื่อมวลชน และสังคมออนไลน์ ซึ่งไม่เกิดประโยชน์อันใด และเป็นการสร้างความขัดแย้งมากขึ้น อนึ่ง พระราชบัญญัติราชการทหาร พ.ศ.2497 เป็นกฎหมายที่ควรได้รับการปรับปรุงเพื่อให้มีความเหมาะสมกับยุคสมัย จะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยลดความขัดแย้งในเรื่องการเกณฑ์ทหารได้

2. ข้อเสนอแนะต่อผู้ที่เกี่ยวข้องโดยตรง กองทัพควรเปิดใจกว้างที่จะรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนรูปแบบของกองทัพในทางที่ดีขึ้น

เพราะบริบทโลกได้เปลี่ยนไป ถ้ากองทัพยังมองทุกอย่างด้วยมุมมองแบบเดิม ๆ อาจส่งผลให้กองทัพจะไม่เกิดการพัฒนาซึ่งจะส่งผลเสียต่อกองทัพในระยะยาว

สำหรับผู้ที่กำลังทำการศึกษาในเรื่องนี้ต่อไป ขอเสนอให้ศึกษาการปฏิรูปกองทัพในประเทศไทยอื่นเพิ่มเติม เนื่องจากการปฏิรูปกองทัพสามารถทำได้หลายมิติ รวมทั้งกลุ่มเป้าหมายของการศึกษาสามารถกำหนดเป็นประชาชนทั่วไป หรือ นักเรียนนักศึกษา ที่ไม่ได้เกี่ยวข้องกับกองทัพโดยตรง เพื่อให้เกิดมุมมองที่หลากหลายทั้งนี้ที่ผ่านมามีผู้ที่ให้มุมมองเรื่องการปฏิรูปกองทัพ ส่วนมากจะเป็นฝ่ายการเมืองและนักวิชาการเท่านั้น

เอกสารอ้างอิง

- กานดา นาคน้อย. (2557). *นายพล ว่างงาน*. เรียกใช้เมื่อ 30 เมษายน 2562 จาก ประเทศไทย: <https://prachatai.com/journal/2014/10/56086>
- ไทยรัฐออนไลน์. (2562). *เปิดนโยบาย 4 พรรคการเมืองปฏิรูปกองทัพตัดงบกลาโหม ลดไขมันส่วนเกิน*. เรียกใช้เมื่อ 8 มีนาคม 2562 จาก www.thairath.co.th/content/1500955
- นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2562). *ควรลดขนาดกองทัพลง*. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2562 จาก www.matichon.co.th/article/news_1142579
- ประเทศไทย. (2561). *เกณฑ์ทหาร 61 ต้องการกำลังพล 104,734 คน มากกว่าปีก่อน 1,637 คน*. เรียกใช้เมื่อ 30 เมษายน 2562 จาก <https://prachatai.com/journal/2018/03/76013>
- มติชนออนไลน์. (2561). *งบซื้ออาวุธปี 60 ตอบโจทย์ “กองทัพ-ประชาชน”?* เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2562 จาก www.matichon.co.th/politics/news_789359
- ศิวัช ศรีโสภากุล และ เทิดศักดิ์ ไปจันทิก. (2560). *การเกณฑ์ทหารกับการทรมานและการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อทหารเกณฑ์ในประเทศไทย: บทวิเคราะห์จากมุมมองหนังสือรัฐศาสตร์ไม่ฆ่า*. *วารสารนิติสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 10(2), 47-80.
- สุदारตน์ ยินยัน. (2562). *ลดงบกองทัพไม่กระทบชีวิต-สวัสดิการ ทหารชั้นผู้น้อย*. เรียกใช้เมื่อ 9 มีนาคม 2562 จาก มติชนออนไลน์: www.matichon.co.th/politics/news_1369790
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2562). *การเกณฑ์ทหารยามสันติ*. *มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 5-11 เมษายน 2562*, หน้า 52.
- สุรชาติ บำรุงสุข. (2562). *ปฏิรูปการซื้ออาวุธ การเมืองกับยุทธโศปกรณ์*. *มติชนสุดสัปดาห์ ฉบับวันที่ 26 เมษายน- 2 พฤษภาคม 2562*, หน้า 53.

- BBC. (2560). *เปิดโครงการซื้ออาวุธยุท ศลข.ที่หลายคนอาจไม่รู้*. เรียกใช้เมื่อ 8 กุมภาพันธ์ 2562 จาก www.bbc.com/thai/thailand-39716273
- Khanchai Damrongwan. (2560). *กองทัพขนาดใหญ่ไม่ใช่คำตอบของความมั่นคงในอนาคต*. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2562 จาก <https://thematter.co/pulse/big-army-interview/22354#>
- MGR Online. (2559). *ลดนายพล ปฎิรูปกลาโหม เคลียร์ตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ*. เรียกใช้เมื่อ 30 เมษายน 2562 จาก <https://mgronline.com/daily/detail/9590000075116>
- ThaiPBS. (2562). *ปฏิรูปกองทัพ วาทกรรมหาเสียงพรรคการเมือง*. เรียกใช้เมื่อ 10 มีนาคม 2562 จาก <http://news.thaipbs.or.th/content/277953>
- Thaipublica. (2561). *งบประมาณปี 61 หนึ่งบกลาง-ศึกษา โปะมหาดไทย-คลัง- กลาโหม*. เรียกใช้เมื่อ 6 กุมภาพันธ์ 2562 จาก <https://thaipublica.org/2017/06/budgeting-prayuth-government-2561/>